

DOMOVINA

Uredništvo

je na Schillerjevi cesti št. 3. — Dopise blagovolno branilci, rokopiši se ne vračajo.

Izhaja trikrat na teden, vsak ponedeljek, srede in petek ter velja za Avstrijo in Nemčijo 12 kron, pol leta 6 kron, 3 mesece 3 kroge. Za Ameriko in druge delele toliko več, kolikor znaša poština, naznori: Na leto 17 kron, pol leta 8 kron 50 vin. Naložna se pošilja upravitelju, plačanje se vspejaj.

Za imenovali

se plačuje od vsakega petič-triste po 20 vinarjev za vsakokrat: za večje izsestrate in manjšokratno izsestranje zmanjšan popust.

Mesečna priloga „Slovenski Tehnik“.

Reakcija na Črni gori.

Pred dobrim mesecem so prinesli listi brzojavno poročilo o spremeni vlade na Črni gori. Radovićev ministrstvo je odstopilo in potrjeno je bilo ministrstvo Tomaničev, v katerem sede poleg ministrskega predsednika general Martinović, brigadir Vojvođić, D. Vukotić in I. Plamenac. Da je to reakcijsarsko ministrstvo, tega telegram ni poročal.

Kratka je bila doba „narodne vlade“, kakor so jo navadno imenovali naprednejši Črnogorci — kratka je bila doba prvega naprednega gibanja na Črni gori, katero smo povsod tako radostno pozdravljali. Želi se, da so imeli ter da imajo prav ti, kateri so z nezaupanjem sprejeli „velikodni“ čin kneza Nikole: podelitev „konstitucije“, kateri so trdili in še trde, da to dejanje ni dete njegovog: srca, ampak njegove zvitosti. „Vsi dogodki za ustave dobe jasno dokazujejo“, piše splitaka „Sloboda“ v št. 18, „da knez ni dal ustave iz prepričanja. . . . to bi naj bila figura, katera bi naj zamazala oči kulturni Evropi ter bi ga zapisala v zgodovino kakor kulturnega vladarja.“ Še smo ga branili pri padu Radovićevog ministrstva, čeprav je zatasa proti knezu tedno pričalo dejstvo, da ni hotel sankcionirati novih zakonov, da se je branil pomilostiti politične kaznjence itd. Sedaj pa po padu Radovićevog ministrstva ga ni mogoče braniti. Vrgel se je v naročje svojim nekdanjim „soodpornim svetovalcem“ — kakor se je o njih izrazil ob nastopu Radovićevog vlade — s preveč neprikritim veseljem in s preveliko očitnostjo popačala uzlo reakciji. Ko je Radovićev ministrstvo, da zapreči krizo, zahtevalo odgoderit skupštine, knez temu ni hotel privoliti — za nekoliko ur pozneje pa je Tomaničevu ministrstvu drage volje podpisal akt, s katerim je bila skupština odročena. S tem je pač proti samemu sebi podpisal spričevalo, da ni hotel rešiti Radovićevog ministrstva, da se je veselil, da je palo in da je z veseljem poklical na vladno ministrstvo, sestavljeno s ljudi, ki stoji blizu njegovemu srca in pravemu prepričanju.

Pokazalo se je, da je imel prav predsednik „Kluba Narodne stranke“ vojvoda Šako Petrović v svoji pesnici, katera je postala zadnji poročil padu Radovićevog ministrstva in v kateri pravi, da si kamarija na svo moč prisadeva spravitl stari režim zopet v veljavo. No in danes vlada na Črni gori še zopet „stari režim“ v popolni moči. Čeprav se nosi očitno ime Mikhičev.

„Po njihovih delih jih bodešte spoznali“ pravi sv. pismo.

Svobodno, napredno gibanje ni bilo po volji kamariji in očitno tudi ne knezu. „Staronska vlada“ je tlačil z vsami sredstvi. „Narodni klub“, na katerega se je prejšnja vlada oprala, je proglašen kot protidimastični — in z njim vse, kar je na Črni gori napredno. Vsi zadnji dogodki dokazujejo, da postopa kamarija po trdnem programu, katerega glavne točke našteva „Sloboda“ tako le: 1. Vlada mora biti sestavljena s poznanimi mračnjakov in dvorskih vohovno. 2. Treba sprizoriti nekoliko škandalov in proglašiti „preki sud“ (vojno sodišče). 3. Prisiliti sumne osebe, da pobegajo, ali je pa zapreti. 4. Ignatiti urednika „Narodne Misl“ 5. Postaviti odstranjene uradne mameluke in podrepanike, prijatelje teme zopet v urad in drage odlikovati z redi 6. . . .

Zadajo točko prepričala „Sloboda“ bralčevemu dvorpu — ni pa teško uganiti, da s tem meni uničenje ustave.

Pogledno dejstva:

„Korespondenčni bureau“ je brzojavil 21. aprila (torej na četrti dan, od kar je „starona“ bila na vlad) v svet, da so ljudje uničili tiskarno „Narodne Misl“ v Nikšiću. V resnici sta se pa vrgla na tiskarno brigadir Gjero Vukotić in komandant Gjero Jovović s 500 vojaki. Tiskarno so temeljito uničili. Načelnik policije je zaslonj striktrast brzojavil na Cetinje. Še le svecer zankazala je vlada, naj bi 12 šandarjev nastopilo proti 500 vojakom! In ko so se razdijvali Jovovićev vojski valili proti hranilnici — zankazalo je ministrstvo na telegrafično zahtevo, naj bi se Jovović s svojimi vojski pobrigal za mir in red . . .

Po teh nečuvanih dogodkih podala se je deputacija 75 najodličnejših nikšićkih meštakov h knezu na Cetinje — bila je pa zelo nemilostivo sprejeta. Knez in gospodar je blagovolno odgovoril, da so mu o teh dogodkih poročali pristojni uradi ter da ni bilo tveča, da je prišla deputacija na Cetinje, ker je vlada storila potrebne korake, da bi bili krivci kaznovani.

Da, kaznovani. Urednika „Narodne Misl“ Milana Malenica so pod okriljem bajzovetov spremili čez mejo, ker je prozvalil spor . . .

V tej smeri vlada veselo nadaljuje. V Podgorici je zaprla narodnega poslance in bivšega sodnega ministra Miloslava Rajčevića. Pristaše „Narodne kluba“ in naprednega gibanja na Črni gori preganjajo, zapirajo ali vsaj ostro zalezajo in stražijo. Nekoliko poslancev, članov „Narodnega kluba“, podalo je zaradi tega knezu protest — seveda zastonj.

Vlada se je vrgla s preganjanjem posamičnikov h krata na svobodno liste — kakor bi ne bilo tiskovnega zakona na Črni gori. Podgoriška „Slobodna Riječ“ (beseda), katero je v začetku sama „Narodna Misl“ podzdravila kot svobodnomiselni in napredni list, je ostadno premenila barvo. Veselo plava po valovih nove vlade, če prav si prisadeva obvarovati si čedovestno nepristranosti in samostojnosti. Nikšićka „Narodna misao“ je prav za prav uničena. Po sramotnem napadu na tiskarno je izdajateljstvo pokusilo izdati list še nadalje — pa okrajni „upravitelj“ vojvoda Gjero Petrović je izrazil uredništva „sejjo“, naj bi izdavanje lista na nedoločeno dobo ustavilo. Ko je pa uredništvo izjavilo, da se bode razvalo samo po tiskovnem zakonu — posval je komandanta Jovovića (tistega, kateri je vodil vojske nad tiskarno), naj v imecu vlade obče tiskarno, naj ne dopusti, da bi se list razširil. Da se je to zgodilo z vednostjo vlade ali vsaj v smislu njene volje, je pač nedvomno — saj je tajnik notranjega ministrstva posval okrajnega „upravitelja“, naj mu brzojavi vsa „ostr“ mesta in „Narodne Misl“. Da pa niti en iztis „Narodne Misl“ ne bi morel biti odposlan, dal je okrajni „upravitelj“ rasnati stavce in tiskarno zapelati. Še le na nekoliko protestov uredništva in izdajateljstva prišla je in Cetinja rešitev, da se list sme razširiti.

In kaj je stalo v tej na tak način zadrževani števiki? Zastonj bi iskali v njej kaj revolucionarskega — uredništvo si ni upalo nasloviti niti oredno o uničenju tiskarne, da ni se niti držalno stvar s pravim imenom označiti, ker jo imenuje le „nejšji do-godek od 22. aprila“. Samo eno mesto diši morda po revolucionarnosti. V zadnjem stolpcu (v. 16) čitamo: „Zakadeno se vprašamo: Kaj se godi s zakonci o pošti in brzojavu tudi v občinah, za katere je skupština glasovala? In kaj se godi s delavnim redom skupštine, ki je bil še decembra sprejet? Kaj se godi s temi zakonci in kdaj bodo objavljeni?“ To je seveda grozna radovednost — katera leče ostro luč na „ustavnost“ „ustavnega“ vladarja Črne gore.

Tako revolucionarskemu listu je notranje ministrstvo pač po vsej pravici brzojavilim potom poslalo ta navod: „Lista je dovoljeno pisati članke, kateri se kritikujejo činov državni uradov, naj bodo se kakerni koli, kateri ne plabejo o njih razberjeno in tendencijozno in to tudi ne med vrstami!“ To je vendar tako razumen odlok, kakor bi ga bil izdal vojni minister! Hitro, kdo pa je sedaj na Črni gori notranji minister? No,

seveda: brigadir vojvoda Lakić Vojvođić! Kaj pa da, to je pič — ta ima vse paragafe v enem patronjaku!

K poročilu o tej naredbi dodaje uredništvo „Narodne Misl“ v štev. 17, „Zato prosimo spoštovane naročnike, naj se nikar ne čudijo, če nekoga lepega dno „Narodna Misao“ preneha izhajati . . .“

Vse se torej godi pod novo vlado v najlepšem redu. Napredni listi so videni, napredni ljudje za uređani ali vsaj pod nadzorstvom — in vsaka števika „Glasa Crnogorca“ primača od nastopa nove vlade nova imenovanja in odlikovanja. Nedavno nastavljeni mlajši in naprednejši uradniki so odstranjeni — močje z bičem zopet poklicani na njih mesto. Tako bode cela defeta do novega zasedanja skupštine popolnoma „pomirjena“ . . . Ustavni vladar, knez in pesnik Nikola si lahko zadovoljno mane foke, saj ima vlado, katera si je napisala na svoj štiti njegove verze:

Velik greh je, če svobodno
v pasje lance (verige) vklepač —
če jasnaka glavo možko
s sekuro topo seka! . . .

Adolf Černy.

Politični pregled.

Slovenski delci.

Mladobolki „Den“ poziva slovenske poslance vseh strank naj se pri volitvi predsednika državnega zbora združijo vsaj v vprašanje predsedništva v slovenski blok, kateri bi naj imel namen s izvolitvijo slovenskega predsednika dejanski dokazati celostno sveto, da je večina avstrijskega državnega zbora slovenska. Kandidat predsedništva naj bi se isbral bodisi iz Poljskega kola ali Čelškega kluba, vsekako iz onega, ki bode po števila članov močnejši. „Den“ stemeljuje to zahtevo takole: „Kakor je parlament ustave države izraz aji narodnostne in stanovske sestavljenosti, tako naj bode nje izraz tudi predsedništvo. In če je enkrat ustanovljeno in postavno določeno, da je Avstrija v svojem parlamentu po večini slovenska, če je še enkrat slovenska in odstranjena škevica nemake Avstrije, potem je pač dolžnost ustave države, da bi predsednik parlamenta predstavljal večino ter je sveta dolžnost slovenskih poslancev, da bi si prisadevali s vsami sredstvi priboriti voljavo temu ustavnemu načelu.“

Tudi „Narodni Listy“ pišejo v tem smislu.

Volitve v Galiciji so tudi še končane. Vseh poslancev za Galicijo je 106. Od teh pripada: 89 Poljskemu

kola, 15 Poljski ljudski stranki, 4 poljskim soc. dem. 1 Neodvisnim židom, 3 Zionistom (narodnim židom), 30 Rezinom (7 od teh sta soc. dem.). Končni uspeh je za plemičko stranko ugodnejši, nego je pred ožjnimi volitvami še upala. Kaka obzupost se je bila pred ožjnimi volitvami te stare, gospodnje klike polistila nam priča nje organ „Czas“, ki je še le pred par dnevi pisal: „Državnozbornske volitve v Galiciji so nam prinesle uspeh, kateri je nenavadno znižal duševno višino bodočega poljskega kloba. Ako ožje volitve te zruže ne popravijo, ne bomo imeli niti dovolj poslancev, da bi je poslali v odnore. Da je prišlo do tega, krivo je nesmiselno geslo, naj kmet le kmeta voli. Na ta način je bil involjnih mnogo ljudji, kateri ne znajo niti nemiki ter ne poznajo niti elementarnih temeljev zakonodajskega dela. Poleg kmetov prihajajo v parlament razni rokodelski agitatorji, kateri nimajo kakor ti najmanjše parlamentarne kvalifikacije.“

Da „Czas“ pretirava je jasno — ne pove pa, da si kmet in obrtnik nista drugače znala pomagati iz neznanega položaja, v katerega sta zahredla pod viado plemičke klerikalne klike, katera je še do nedavna absolutno gospodarila v deželi, kakor z onim geslom. Pri prihajajočih volitvah bodo tudi kmetom in obrtnikom dovolj splošno, strokovno in parlamentarno izobraženih ljudi na razpolaganje, da je bodo zastopali in branili — proti svojim nekdanjim izkoriščevalcem in tlačiteljem iz Poljskega kloba.

Nemiki konservativci so izjavili, da pristopijo v skupni klub kršč. soc. in katoliškega centra pod tem pogojem, da si pridrže svojo posebno strankarsko organizacijo, svoje posebno načelnstvo ter da se jim da prostost glasovati v gospodarskih vprašanjih po svojem prepričanju. Konservativci zagovarjajo kandidature dr. Ebenbocha za predsedništvo proti kršč. soc. Weiskirchnerja.

Prosti vavencenci so menjali svojo frmo. Od 30. maja naprej se imenujejo: Nemika radikalna zveza ter so imeli 2. t. m. svoj prvi shod kot stranka z novim imenom.

Ker se svobodomiselnice in napredne nemike stranke niso moge sediniti, navratla je v tej skupini kriza. Naprednjaki iz Češkega in Moravskega zahtevajo, naj se omogne nova demokratska stranka, katera bo sprejela v svojo sredo vse napredne nemike poslance brez vsake omejitve, torej tudi bar. Hocka, Kerandó in Ofnerja, katerim svobodomiselnice in naprednjaki po volji dr. Grossa in Chiarja niso hoteli dovoliti vstopa v njih zvezo.

Na Ovrakom grozi zopet ministrska kriza. Vlada zahteva takovane ustavne garancije. Kralj je pripravil je dati, zahteva pa, da se sočasno s tem svede tudi na Ovrakom splošna, enaka in tajna volilna pravica. To se sedanja vlada in večina bolj, ker bi to bil konec uje moči in slave; zato se vrdiraje glasovi o ministrski krizi.

Vnanje države.

— Rusija. V čuni je bila debata o interpelaciji o dogodkih v Rigi. Odštalo se je viadi, da so bili jetniki mučeni v zaporih. Vlada je izjavila, da so te dolžitve krivtine, priznava pa da so bili nekateri jetniki klofzanti, vsled česar je bilo 43 policistov izročnih sodišča. Vlada zastopnik pravi, da je ogrobenost policije lahko umilja, ker je nastitvo revolucionarjev v tistih krajih naravnost nemorno. V baltičkih deželah je bilo naš 1000 policistov ubitih in ranjenih. Stranka

trudovikov je predlagala dnevni red; Z obzirno na to, da so policijski urgnici v baltičkih deželah zagrešili neke vrste nezakonita dejanja, prehaja duna na dnevni red. Soc. dem. so predlagali še dostavek, ki je bil vkljub protesta kačetrov sprejet. Dodatek zahteva naj se vlada izjava ne sprejme kot zadovoljiva na znanje. Večina je tudi ta dodatek sprejela. Sedaj bi treba vsotvar predložiti cara — in govori se, da tudi dragi dami grozi usoda prve — t. j. razpustitev.

— Bavarsko. Zadnja maja so se izvršile na Bavarskem / prvi volitve v deželni zbor na temelju splošne in enak: volilne pravice. Vseh poslancev je 163, do sedaj je znan uspeh volitev v 154 okrajih. Izvoljenih je 90 članov centurama (klerikalcev), 25 liberalcev, 20 soc. dem. in 19 članov proste zveze (agrarcev). Soc. dem. so pridobile v primeri s svojim prejšnjim številom 5 mandatov.

— Portugalsko. Na Portugalskem je nastal med kraljem in obema zbornicama konflikt. Kralju očitajo, da stoji v zvezi z velikimi industrialnimi podjetji in bankami ter se splešou misli, da boe prišljen odstopiti.

Dopisi.

Poročilo o društvenem zborovanju učiteljev za „Laški okraj“. Prekrasni pomladanski dan 26. maja t. l. je zbral 36 članov „Laškega učiteljskega društva“ z drugimi gosti iz Celja, Laškega trga in sosednjega Zagorja v novem šolskem poslojaju Trbovlje-Vode.

Izbrano petje „Planinska roža“ in „Slor, in Hrvata“ navdušilo je zborovalce ter jih prilagodilo primernemu duševnemu razmerju.

Iz prečitanega zapisnika smo povzeli, da je društvo dne 14. aprila zborovalo z sčelebo 42 članov na Laškem. Ob tej priliki da je razpravljal tovariš Jurko B. aktualno vprašanje: „Zakaj in kako naj ljudska šola vzgojuje mladino v narodnosti“ s posebnim uspehom. Valed tega se ma je naročilo, da v podpis referat „Popotnika“ in „Domovini“.

Pri točki: „Društvene zadeve“ se javijo delegati k „Zavaznim“ zborovanju, katero se letos vrši v Radovljici. Odloči se sedmorica razpravljavcev: A. Gans, M. Roš, G. Vodšek ml., O. Moll, I. Sorčan, R. Plavšak, A. Kuhar in trojica namestnikov: v gospišah A. Lapornik in Umberger in gospod I. Logar.

Nato poda tovariš-načelnik gospod A. Gans podrobno poročilo o v Gradcu dne 9. maja t. l. se vršilem zborovanju „Štajerskega Lehrerbunda“ slično onemu, kakor ga poznamo iz „Učih Tovarisha“.

Temu je sledilo vestno razpravljanje o zanimivem vprašanju: „Kako naj družina podpira učiteljevo delovanje v šoli.“ Predavatelj je žel zaslužen priznanje.

Zaradi pretežne važnosti navajamo tukaj nekaj glavnih misli iz Jurkovega referata:

1. Šola naj rešuje svojo poglavitno nalogo v spoznanju z drugimi činiteljmi vzgoje, kakor z domačo hišo, s cerkvijo in oblastjo občine, glavarstva, dežele in države.

2. Uvažujot naravno potrebo, naj privrje učiteljevo roditeljsko večere: a) da stopi z domačo hišo v tesen stik, b) da seznanja roditelje z obveznim šolskim učnim redom, c) da lahko opozarja roditelje na premožne splivne stranske vzgojitelje, kakor:

1. Podedovanje slabih lastnosti (Kleptomanija, piromanija, pohlepnost, pohotnost, pijančevanje itd.)

2. Usodno gmotno razmerje roditeljev. (Učbitov, imovitost.)

3. Poklic in duševni nivo roditeljev. (Kmet, rokodelac, uradnik.)

4. Blizina okolica gojenčeva. (Sosedovi otroci, posli.)

5. Kraj. (Mesto, trg, vas, samotno gorsko selo.)

6. Navada in običaji tamošnjega kraja. (Vasovanje, bedenje, romanje.)

7. Šolejni izraziti dogodki v ranej mladosti učencev. (Smrt, strah, požar, posledice težke bolezni.)

8. Mačekla, oziroma taja enojca. (Po občini, sorodnikih, zamernarjenost.)

9. Slabi spisi.

10. Slabi izgledi.

11. Slaba tovaršja.

12. Roditelji podpirajo šolo, ako vadijo otroke na brezpogojno pokorščino in poslušnost še v rani mladosti: a) ako so šoli in učiteljavu prijazni in spoštljivi, b) ako otrok ne razvaja, c) ako ne trpe potopejanja, d) ako so srameljivi v govoru in obnašanju, e) ako ne jemljejo otrok seboj na obojštjiva mesta (gostilne, semaje, botja pota, spoloženja domačih živali itd.), f) ne pripustite otrok mladodraščeni družbi pri teritvi, otrgavanju korenja, kuhanju koruze, mlitvi prosa, ribanju zelja, repe, kožaji, kuhanju žganja, mlaičvi itd.), g) ako ne puste otrok skupaj spati, h) ako vestno nadzorujejo pastirje, i) ako pažljivo zasledujejo vsak duševni pokret otroka, j) ako ne postajajo šoli neprijaznih elementov, nego poverijo zraven otrok učiteljavu tudi svoje popolno zupanje.

Med navesti se je sprejel predlog, da dne 9. junija posestimo kar mogoče mnogoštevilno društveno zborovanje učiteljev celjske okolice.

Domače prihodnje zborovanje pa se vrši šele dne 10. novembra t. l. na Zidan m. mostu.

Gospoda načelnika tov. A. Gansa se izrazi iskrena zahvala na toli pofrtvovnem trudu vzornega vodstva z gromoviti živičilkoi. V njem imamo res vrlo moč ljubeznivega tovariša, skušeneva svetovalca.

Nato so nas sprejeli gostoljubni prostori ljubeznjivostnega gospoda Dolničarja, kateri je z znano virtuoznostjo prav imenitno poskrbel za naše telesne potrebe.

Med dovršeno uspelem prijateljskem sestankom menjavali so se navdleni nagovori na stanovsko zavrednost z umetniško proizvajenimi točkami zboračkva kvinteta na lok in petjem v domačih korosolepvi. Zal, da je tako hitro došel čas razstanka. Iskrni končaji gostilničarja g. Dolničarja so nas bliskovito naglo — za kar se ma posebej zahvaljajemo — odvledli na vlak. Pogrežni nismo, a teleti bi bili tovarishv in Zagorja.

Zal vam svetnice: Št. Jedert, Smarjeta, Kot sestre Katrice — — Je tebi šmicklavi! — Da sebi ste vžitka bli „fava“.

„Diem et oleum.“

iz Ljubljane. Pred dvema mesecema je Vaš dopisnik delal zaključke v svojem opis o splošnem političnem položaju na Kranjskem, ki so jih pretekli volitve v polnem obsega uresnitile. Naj izreče torej par besed k položaju in o prihodnosti, v kolikor se more o tej z veliko verjetnostjo sklepati.

Na podlagi dosejanega negativnega delovanja narodno - napredne stranke — ako se edino pisanje je „Slov. Naroda“ in „Gorenca“ sme imenovati delo stranke — so se izvršile volitve na Kranjskem s popolnim porazom napredne stranke na deteli. Gotovo značilno je, da so dobili socialni demokratje v neodvisnosti Kranjski več glasov, kakor pa kandi-

dati narodno-napredne stranke, kajti odločen odpor notranjih volivcev s svojim kandidatom Dekleva, je rezultat delovanja drugih političnih faktorjev, ki niso člani napredne stranke, torej tudi teh 3000 glasov ni njenih. Britka renica je, da so občinski kandidatje dobivali le pičle stotine glasov, a v Ljubljani sami je prišlo do ožje volitve. Mislim, da je vsaj ta za stranko odnošno misleče njene pristale prav poučljiva.

Prva dobra stran odjih volitev je, da so se Nemci pokazali popolnoma v svoji pravi leči. Ljubljanska nemika inteligencija se kaj rada baha s svojo naprednostjo in svobodomiselnostjo; toda vsi nazori se razblinijo ali pa se mirno predajo, če se dobi kupec, ki Nencem ponudi primerno ceno. Nencem je njihova korist prvo in skoraj edino načelo. Dokler jim je kazalo, so bili v zvezi z narodno-napredno stranko, od kar pa pojedna njena efektivna moč in si Nemci obetajo večje koristi ali vsaj ohranitev dosežanega svoje pozicije od „Slov. ljudske stranke“, grede z največjo odločnostjo in požrtvovalnostjo z to stranko. Zgodilo se je to v deželnem zboru, vrši se pri sejah deželnega odbora in sijajno se je kazalo to ob ožjih volitvah v Ljubljani. Tako kranjski Nemci. Slovenci pa medsebojno rešujejo vprašanje o klerikalizmu in liberalizmu itd., kar se je deloma že rešilo brez nas in se bo rešilo ostalo preko nas.¹⁾ In se to vrši takaj brez vsake rešitve poglobitve ali pa brez primernege populariziranja. Samo na sebi je to zanimanje gotovo halvalredno, toda to ne sme biti ravno pri nas edina vsebina političnega boja. Posabli smo na lastno narodno eksistenco, pozabili na temeljit gospodarski razvoj in napredek, pijamo se med seboj, in za malenkosten uspeh nad nasprotno slovensko stranko je vsaka takajšnja stranka pripravljena, zvezati se z našim narodnim nasprotnikom, nuditi mu popolnoma prost razvoj in mu žrtvovati vse življenske pogoje narodne kulture in narodnega gospodarstva. Tako je narodno-napredna stranka žrtvovala zvezi z Nemci enega odbornika v deželnem šolskem svetu,²⁾ poleg tega še seveda vlada razpolaga s svojimi člani —, podporo nemakem gledlični in menda še marikaj drugega. Toda že v imenovanih dveh žrtvah tiči velik naroden greh. Kajti ne moremo si misliti, da je pravično, da dobi za nemaki narod popolnoma brezpomenabo nemakni gledličje, ki naj baje služi 30.000 kranjskim Nemcem šole podporo, kakor pa slovensko gledličje, ki naj je za 480.000 Slovencev na Kranjskem in je povrh odliko stalno slovensko gledličje. Ravno tako ni pravično, da dobe Nemci v dež. šolskem svetu samostojnega prisodnika in deželnega odbora kakor Slovenci. Kaj bodo spet dobili Nemci za svojo groščnost v boju za Kregarja, so še ne ve. Gotovo pa je, da valed naslega divjega strankarskega boja Nemci uživajo vse predprave privilegiranih, nedotakljivih političnih bogovivantov. Obes slovenski stranki napadata posamezne uradnike in trgovce, pristale nasprotne stranke, a nemoteno se bogatijo in šopirijo nemaki podjetniki, nemaki trgovci, nemaki obrtniki in nemoteno ngnajajo

¹⁾ To je jasen dokaz, da je vprašanje o klerikalizmu in protiklerikalizmu (na liberalizmu) tako važna, da se mu ne more spuliti se posledice ne naredi in naj bo še tako majhen. Ne izgubljamo se torej rešitvi tega vprašanja, narovej poskušajmo je z vso energijo in z nezmenimim skrbenjem politično in splošno izobraziti. (Pripr. uređ.)

²⁾ Nemci so narodno nasprotniki, to so zmoteno in nasprevidno „kater“ pri sedajjih volitvah kritizirali. — Naak in tega ji bo vsaj sčaj, po tej skuljaji jasno. (Pripr. uređ.)

že žolo, o potrebi narodne izobrazbe in da ni ničesar rek, kar bi bilo za učiteljstvo v celoti žaljivo ali ga smehilo, a da je pa o jstro, a vedno dostojno govoril o posameznih učiteljih, agitatorjih nasprotne stranke, nadalje trdi, da v imenem zbranim vrčnem ni govoril, "da učiteljstvo ni vredno, da bi si pete obrisal ob zvega", da je v Podstredni dejal, da učiteljstva draginjska doklada ni zadovoljila in da dobiva od kožnjanskega okraja letnih 400 K za zdraviljenje ubožcev iz 13 občin. — "Domovina" je citirala svoj vir iz "Učit. Tovarisa" izrecno in jo more tedaj je veseliti, da je g. deželni poslanec tako objektivno prijatelj šole in učiteljstva. V ostalem pa se naj domeni z "Učit. Tov." glede svojih in njegovih trditiv.

— V "Slov. Gospodarju" čitamo sledede: "Katoliško (ne slovensko!) časopisje v Cirkovcih pri Pragerskem. K nam v Cirkovce dohaja nad 100 listov "Slov. Gospodarja", drugih političnih katoliških in raznih religioznih listov dobivamo do 280. Največ naročnikov se je oglasilo lani in letos. (Gospodje v lavantskemu konzistoriju, svatujte to! Gospod Melhijor ne de- luje!) Ta častna kavalkada ("Slov. Gospodar", "Naš Dom", "Slovenec", "Bogoljub", "Glasnik najsv. arc.") bo pomandrala (!) vse Jedete, izdajalec sv. vere in milega materinega jezika. Cirkovčani le tako vrlo naprej (do konzuma in "zavarovalnega društva zoper ogenj", gosp. Melhijor Zorko se razume kot strokovnjak na te reči!) Ne udajmo se na svojem domu! Berodno damo jesti, a njihovi hlapci ne bomo nikdar!" Na čudno se, da to katoliško časopisje Cirkovčane tako "probuja", da obiskujejo otroci kn-poma semško šolo na Pragerskem. G. Melhijor Zorko pa se je po tej povzili katoliški časopisni hrani tako izobrazil in omikal, da se mu je zdelo potrebno pokazati namosno stvarnih razlogov na shodu na Ptajski gori, govornika "Narodne stranke" podesaj dolg jezik! In on je poleg g. šupaika kot kaplan "jedini inteligent" v farji!

— "Mariborski Sokol" privedi v nedeljo, dne 9. rožnika 1907 ob 3. uri popoldne na vrta "Narodnega doma" v Mariboru svoj prvi javni nastop, združen z veliko vrsto veselic. Za zabavo je preskrbeljivo vesstranski. Godbo prisrbi obče znana, izvrstna, polnoštevna narodna godba iz Slov. Bistrice, ki sprejla tudi skupne telovadne nastope. Telovadile se bodo proste vaje in vaje na raznem orodju. V petju nastopijo najizbranejšje moči, ki so še pri Gregurčičevi slavnosti pokazale svojo zmožnost. Med drugim se bodo tudi kegjaljo za do-bitke. S kegjanjem se prične že v ponedeljek, dne 3. rožnika t. l. in sicer vsak dan od 1.—3. ure popoldne in od 7.—9. ure zvečer ter trajajo vsi teden do nedelje in takrat se razdele dobitki. Prvi dobitek v znesku 30 K dobi leti, ki podere v treh letjih največ kegjev, pa to samo od oga. Drugi dobitek je 20 K. Tretji dobitek po 10 K pripade onemu, kateri je napravil največ letja-rov. Trije letaji veljajo 20 vin. — Srečolov, šaljiva pošta in razne druge zabave bodo izpolnjevale to veselico. Počev se nam pa nudi po dolgem odmoru zopet ekkrat prilika, se za- vrtni v veliki dvorani ob svojih izbo- rne godbe v priljubljenem valčku in drugih plesih. Oblika za ples je na- vadna. Ker je čisti dobitček namenjen za nabavo telovadnega orodja "Mariborskega Sokola", katero društvo smatra za svojo glavno nalogo krepiti narodni življenj v okrajih takajšnje, za Slovence velerazne obsejne postojanke, upamo na toliko mnogobrojne, h obisk.

— **Mladici tat.** Steklar Macher v Mariboru je postal svojega 15 letnega sročila L. Hammerja na glavno pošto, da bi tam oddal 130 K. Fant pa jo je z denarjem popihal, a ga je dobitela roka pravice ravno na kolodvoru, ko se je hotel odpeljati. Fant je bil navzlic svoji mladosti še 6 mesecev radi težke telesne poškodbe zaprt.

Kranjska.

— **Izkaz posredovalnice slovenskega trgovskega društva "Merkur" v Ljubljani.** V službosesprejme: 4 poslovodji, 2 knjigovodja in korespondenta, 6 pomočnikov mešane stroke, 2 pomočnika špecerijske stroke, 1 pomočnik masofaktarne stroke, 2 kontrolistinj, 1 blagajničarka, 3 prodajalke, 1 učence.

Službe iščejo: 1 poslovodja, 4 knjigovodji in korespondenti, 2 kontrolista, 14 pomočnikov mešane stroke, 4 pomočniki špecerijske stroke, 2 pomočnika masofaktarne stroke, 2 pomočnika telegrafnarne stroke, 2 pomočnika modne in galant. stroke, 9 kontrolistin, 4 blagajničarke, 5 prodajalk.

Posredovalnica posluje za delodajalce popolnoma brezplačno, za delojemalce proti mali odškodnini. — **Društva sv. Cirila in Metoda v Ljubljani** je poslala vsem svojim podružnicam okrožnico, v kateri opozarja podružnička načelnitstva, naj ne- usodna skličejo letne zbere svojih podružnic, ako se to za letos še ni zgodilo. Letni zbor mora izvoliti novo podružničko načelnitstvo in pa zastopnike za veliko skupščino ter oboje naznaniti vodstvu do konca junaja; hkrati je treba, ako se še ni zgodilo, predložiti račun za l. 1906 ter število sčev v tem letu. Le one podružnice, ki pošljejo vodstvu dotična naznanila, prejmejo "Zglasnice" in "Glasovnice" za veliko skupščino. Ako bi torej prvomestnik kake podružnice preziel ali odločil to okrožnico, ker ima morda mnogo drugih opravil, naj ga pravočasno opozore in podpirajo ostali udje podružničkoga načelnitstva, ali — če treba — tudi društvoniki, da podružnica ne izgubi pravice do zastopstva na veliki skupščini. V izpolnitvev okrožnice in splošno znanje pričobijemo glede na veliko skupščino še sledede:

Posvetovalno in glasovalno pravico na veliki skupščini imajo:

1. Častni družbeniki, pokrovitelji, udje družbenoga vodstva, nadzornitstva in razsodnitstva. Ti prejmejo "Zgla- snice" in "Glasovnice" neposrednje od družbenoga vodstva. Svoje pravice morajo izvrševati le osebno. Namesto sebe pooblastiti ne morejo nikogar. Ako je pokrovitelj pravna oseba n. pr. kaka podružnica, društva ali ka- krinakoli skupina, naj se vodstva od pristojne strani naznani zastopnik ali zastopnica pokroviteljnaine, ako ni to se razvidno iz zadnjega koledarja-Vestnika.

2. Podružnični zastopniki. Njihovo število se določi po številu družbenikov tako, da je po en zastopnik na vsakih 50 družbenikov, kateri so v mislem letu izpolnili svojo dolžnost. Štejejo se: a) vsi pokrovitelji, vpisani pri dotični podružnici; b) še živci ustanovniki in letniki, kateri so plačali letnino za minulo solčno leto 1906; letniki, kateri pristopijo letos, pridejo v poštev še le prihajajo leto, ker se na veliki skupščini poroča in polaga račun za minulo leto. Podporniki se pri določo- vanju zastopnikov za veliko skupščino ne štejejo, ker se ti po § 5 udeležejo samo zborov svoje podružnice kot po- silnalci.

Ako število tako določenih družbenikov ni višje od 50, dobi podružnica enega zastopnika, ako je družbenikov 51—100, dobi dva itd.

Podružnice, katere za l. 1906 niso poslane nikakega prispevka, se štejejo med speče in ne morejo biti zastopane na letošnji veliki skupščini. Skrbe naj, da se kmalu preopravijo.

"Zglasnice" in "Glasovnice" za podružnične zastopnike se pošljejo na- čelnitvum podružnic. Od teh jih dobe zastopniki, izvoljeni na podružničnem letnem zboru. Ako se pri kateri po- družnici ne ganejo doslej vpisani funkcionarji, ker morda ne morejo več delati za družbo, ali če pravijo, da so odstopili, pa jim niso bili izvoljeni nasledniki, prosí družbeno vodstvo, naj katerikoli prijatelj slovenske mladine v dotičnem kraju pregovori nekdanjega podružničnega prvomestnika ali njegovoga namestnika, da skliče podružnični letni zbor, ki naj izvoli nov odbor. Ako je v odboru le ena delavna moč, lahko iz speče postane vzgledno delujoča podružnica.

Podružnični letni zbor je sklepčen ob vsakem številu družbenikov, ako je bil vsaj 8 dni prej sklican in naznanjen, kakor je krajevna na- vada.

3. Pooblaščenici. Podružničnim za- stopnikom je dovoljeno pooblastiti na- mesto sebe kogar koli izmed družbe- nikov. Vendar en pooblaščenec ne more za druge podružnice oddati več glasov, kakor 5; od zastopnikov svoje podružnice pa tudi več. Pooblastilo pa mora biti od pooblaščenca podpisano, kakor je označeno na "Zglasnici".

Le pravilno izpolnjevanje in po- pisane "Zglasnice" ter "Pooblastila" dajejo udeležencem velike skupščine posvetovalno in glasovalno pravico. Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani. dne 29. maja 1907.

Izjava.

Z celim na podo skunitevanje v "Slovenec", v katerem soznanji dopisna skla blatiš in omajati ugled društva s tem, da podtika starost in podstarost pakit- ranje v slovensko brošičko policije pri zadnjih državno-obravilnih velitvah, smatra podpisani odbor za sveto dolžnost, izreči svojega starosti in podstarosti popolno znanje in je pred, da se nadalje voditi in obravnati "Brošičkega nekola" na višini, do katere se je ravno po sja zaslužak poridigali.

Odbor je trdno prepričan a osebni integriteti svojega starosti in podstarosti in v stežem obsegu stvarnega dopisna, katerega odlii nazna je, zasesti v dravni razli, katerega posledica bi bil tudi njegov pogla.

V Brezicah, 1. junija 1906.
 Jan. Bečalo l. r., Janjo Vidmar l. r. tajnik.
 And. Lavnik l. r., Jan. Haly l. r. Milko Holan l. r., A. Uršič l. r. V. Vavtar l. r.

Dobri rudarji

dobijo stalen in pošten zaslužek v novem rudokopu Charlotte Marie pri Ivnici (Eibiswald) na Štajerskem.

SUKNA

in modno blago za obleke

preparata firma Karel Kocian

tvornica za sukno v Humpolcu na Češkem. 183

Tvorniške cene. * Vzorci franco.

Javno zahvalo

terekam blagorodnega gospoda dr. Kanaša, kateri me je s spretno opravilo štiri dneve gozove -vrsti, Hvalošči A. Škof, posestnik v Laškovači.

V delo se sprejmejo mizarji, tesarji, dimnarji in klapci v parominu, Sp. Hudinja.

Iščem spretno prodajalko

za zalogo moke v Celju, takine ki so enak posej že opravljale, imajo prednost. PETER MAJDIČ, paromin v Celju.

Občinskega redarja

ki bi bil zmožen zajedno opravljati službo tajnika sprejme občina trg Št. Jurij ob juž. žel. Zahteva se, da je prosilec neotujen ter treznega življenja. Poleg plače je še prosto stanovanje. Poudarje na občinski urad trg Št. Jurij ob j. z. 20731

Trgovski pomočnik

slovenskega in nemškega jezika zmožen dobro izrečban za trgovino mešanega blaga se sprejme pri trdki Slavinec & Seleker Smartno pri Litiji, Kranjsko. 200 3-3

EDINA SLOV. TRGOVINA V SLOVENJGRADCU

HAZNAJVA DA SVA OTVORILA

TRGOVINO

Z MEŠANIM BLAGOM V NIŠI NARODNEGA DOMA. SE PIPROČAVA ZA OBILNI OBISK

DRUŠKOVIČ & VALENČAK,

SLOVENJGRADCO.